

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—, $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—, $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (inserate) uredništvo in upravništvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravništvo je v Ptuj v gledališkem poslopu. — Stajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vpsolati.

Stev. 20.

V Ptuj v nedeljo dne 2. oktobra 1904.

V. letnik.

Oklic!

Vsi tisti volilci, katerim se je pri zadnjih deželnozborskih volitvah kaka krivica zgodila, ali pa ki so videli, da se je drugim krivica storila, naj to ustmeno ali pisмено, s podpisi prizadetih potrjeno, **nemudoma** naznanijo uredništvo „Stajerca“, ki bode protipostavna volilna dejanja merodajni oblasti izročilo.

Črna garda.

Zadnje deželnozborske volitve iz četrte občine so spet javno pokazale, kaj in kakšni da so takozvani pervaki slovenskega ljudstva. Kaj pa vendar pomeni beseda pervak in koga znači ta izraz? Četini naših cenjenih čitateljev tega gotovo ni treba razjasnjevati, ker so jim pervaki itak že dobro znani po kosti. Nekaj ljudi je pa še vendar tudi med naprednjaki, ki tega pojma ne umejo dovolj in tudi pervakov še niso do dobrega spoznali, akoravno se je v zadnjih letih tolikanj namnožilo, kakor jeseni v zelenih gob po toplem dežu. Pa kakor strupene gobe niso vse enako dobro vidljive, — ene rasejo na planem, neskritem kraju, druge pa spet skrite v grmovjem, mahom, listjem ali vsakoterem drobnem, — ravno tako se kažejo tudi nekateri pervaki očitno in javno, medtem ko so drugi skriti pred priprostem ljudstvom.

Najbolje je pervak podoben kostrunu — vodilni, kateremu na slepo sledi ovčja čreda; skoči v

vodo ali prepad t a, poskačejo tudi ovce za njim v skupno pogubo, v skupni pogin, katerega jih noben še tako previdni in skrbni pastir ne more obraniti. Ako se v posameznem slučaju posreči rešitev, tedaj seveda tak kostrun — voditelj navadno izgubi svojo veljavo in njegovemu vodstvu je za vedno odklenkalo. Celo od osla se pravi, da se da le enkrat na led speljati. —

Da je med našim priprostim ljudstvom mnogo takih zasleplencev, — v mislih imamo tukaj tiste duševne reve, ki so se dale pri zadnjih deželnozborskih volitvah od klerikalnih kostrunov zapeljati, da so proti svojemu prepričanju in proti svoji volji z njimi glasovali, — to je vsakomur znano, ki je opazoval volilno gibanje pred in med volitvijo. Pervaki in njihovi podrepniki so letali kakor lovski psi z enega kraja v drugega, da naženejo temveč zbegane divjačine, to se pravi: nezavednih in omahljivih volilcev, pred puško svojega višjega lovonajemnika, od katerega pa posestniki nimajo nobenega dobička, pač pa se živi on od svojega lovišča ali revirja.

Vso naporno delovanje prvaško-klerikalne stranke ob priliki zadnjih volitev popisati je nemogoče, ker bi že samo to napolnilo debelo knjigo, kar se je v tej zadevi storilo očitno, neprikrito. Kar se je godilo v spovednicah, v farovžih in naprednjakom nepristopnih zasebnih hišah, o tem pa ne moremo gotovo reči, temuč zamoremo le sklepati po tem, da se je na primer pred volitvijo na posameznih prižnicah vernikom več kaj oznanjevalo in zabičevalo o bodoči volitvi, kakor pa o naukih Kristusovih!

Iz katerih stanov pa se rekrutirajo takozvani pervaki? Večinoma so farji (ne mašniki, ker ti besedi pomenjate čisto kaj različnega — janasprotnega) in doh-

tarji, nekaj pa je zraven tudi pod farško komando stoječih učiteljev. Klerikalni generalštab ima pa tudi svoje adjutante, ki tičijo v šribarskih in študentovskih suknjah, katere se pa od njihovih lastnikov tudi po večkrat obrniti dajo. Skoraj neverjetno, ali bolje: nemogoče se nam zdi, da se zamore učitelj tako ponižati in zaslepiti dati, da se klanja farovžu ter prostovoljno trpi tisto sužnost, katere so se njegovi tovariši, oziroma predniki leta 1869. komaj in komaj iznebili ter dotično osvoboditev z velikim veseljem in nepopisno radostjo praznovali. Njihovo ravnanje je ravno tako, kakor če bi si današnji svobodni kmetje prizadevali priti nazaj pod bič grajščakov in pod palico grajskih biričev! Toda, komur se ne da svetovati, temu se tudi ne zamoje pomagati. — Koštrun ostane koštrun, in če ga tud desetkrat zaporedoma ostrižeš, ali magari — celó obriješ. — Ni še preteklo pol stoletja, ko so bili učitelji takorekoč farški hlapci, v vsakem oziru odvisni od svojih tedanjih predpostavljenih — dekanov in fajmoštrov. In to sramotno, njihov stan poniževalno razmerje odvisnosti od sebičnih ljudi, ki niso njihovega stanu, to si žele ti kratkovidneži ali slepci zopet nazaj! Vsaj tako kaže njihovo ravnanje in le edino na ta način se da tolmačiti njihova robska udanost nasproti farškim suknjam! Mi čislamo in spoštujemo učiteljski stan, upamo pa tudi, da bode večina učiteljev, ki še dokaj drži na svoj ugled, strogo obsojala postopanje zgoraj označenih brezvestnikov ter obžalovala, da se taki elementi nazivljejo za njihove tovariše.

Pervaške sleparije

z ozirom na zadnje deželnozborske volitve.

Pri zadnjih deželnozborskih volitvah so se pervaki klerikalne stranke in njih podrepaniki zopet v pravi luči pokazali. Ker jim je dovolj dobro znano, da poštenim potom ničesar ne dosežejo, kar bi ustrezalo njihovim željam in namenom, posluževali so se zopet sleparij in zvijač, kakoršnih so zmožni le ljudje brez vsega spoštovanja do samega sebe, ljudje brez vesti in brez značaja.

Kdo da so pervaki, oziroma njih vrstniki in pokorne sluge, povedano je v uvodnem članku današnje številke „Štajerca“. Omeniti moramo tukaj le še, da je med klerikalnimi hlapci bilo ob času volitve tudi mnogo občinskih predstojnikov, ki so po piščalki pervakov plesali in nekateri so uklanjajoč se farški komandi dali zapeljati celo k protipostavnim uradnim dejanjem. Kakor znano, bili so občinski predstojniki od politične oblasti večinoma nastavljeni kot volilni komisarji. Kot taki bi se imeli zdržati vsakoršne agitacije in sicer ne samo med volitvijo, temuč tudi pred volitvijo. Pa kogar hudič enkrat že za peto drži, tega zgrabi takoj tudi za koleno. In taka je bila tukaj. Občinski predstojniki farovške garde se svojim komandantom niso dovolj uslužili z agitiranjem

pred volitvijo, temuč slepariti so še morali celo kot volilni komisarji med volitvijo.

Prilizovanja, obljube, grožnje, pretitvije itd. generalnemu štabu klerikalcev pripomogle si služiti narediti tolikanj različnih elementov, ki so preplaval vso deželo, da bi ulovili v svoje zanjke vse volilce, bodisi slovenskega ali nemškega jezika.

Oglejmo si danes nekoliko natančneje le to, kar so počenjali prvaki in njih podrepaniki po slovenskem Štajerju. Ne dolgo potem, ko se je dovolila četrta volilna kurija, začeli so sklicevati volilne shode, na katerih so volilce vabili na svojo stran s sladkimi, tolažilnimi obljubami, kakoršnim zamore verjeti človek, ki sploh vse nemogoče verjame. Strd in mlek se je po slovenskih pokrajinah cedilo v podobi laž iz ust teh hinavskih zapeljivcev. Kmetom in delavcem se je na primer obljubilo znižanje davkov, različne podpore, olajšava pri vojaščini itd., ako volijo prihodnji deželnozborski volitvi dr. Ploja. Pravilo se jim je, da je dr. Ploj na cesarskem gradu kakor doma človek; da govori vsak dan s cesarjem in še več takih bedarij! Seveda je to ljudem močno imponiralo in predstavljali so si dr. Ploja kot kakega Martina Krpana, ki bode vsa trudapolna prizadevanja vseh poslancev in državnikov kar v eni sapi rešil, kakor je na primer imenovani basniški Krpan na eden mal podrl orjaka Brdavsca, ki je svojedobnemu cesarju mestu Dunaju in vsej državi delal tolikanj pregla in skrbij. Pa kakor je ta dogodek le izmišljena basen, tako je tudi omenjeno vsakdanjo občevanje Ploje s cesarjem le laž, kakoršna se zamore praviti le na vednemu ljudstvu.

Kar so pa klerikalni koštruni počenjali kratko pred in na dan volitve, to pa je itak vrhunec nesramnosti in predrznosti. Letali so za volilci, da naj pridejo volit dr. Ploja, češ, ta je edini kandidat, ki je vseveden, vseviden in vsemogočen! Plojev zvesti adjutant, dr. Omulec v Ormožu je „dičnega hofrata“ tako poveličeval, da bi, ako bi šlo po njegovi misli, Ploj gotovo bil v pratiki za prihodnje leto že kot svetnik namalan, akoravno je živo pozemsko bitje, mnogostranski odvisno in navazano na milost mogotcev, delavnost svojih volilnih agentov in na — milijone svoje žene. —

Plojeva avantgarda je s svojimi špijoni si tokrat stekla za svojega pašo zares „velikanskih zaslug“ na katere zamore ž njim vred „ponosna“ biti, kar zadobila si jih je le s pomočjo zvijače, goljufij in sleparij in g. dvorni svetnik dr. Miroslav Ploj si z more s „ponosom“ reči, da je le s pomočje goljufij in sleparjev dosegel večino glasov.

Naštevati tukaj ne bomo vseh posebnih sleparij in tudi ne imenovali krajev, kjer se je pri volitvi protipostavno postopalo, ampak pokazali bomo našim čitateljem v obče, kar naši pervaki in njihovi hlapci vse znajo, kadar se jim gre za ljudsko potončevanje in zapeljevanje.

Neki fajmošter je v nedeljo pred volitvijo pri cerkvi stoječim možkim rekel, da mora še pred